

Bijlage 1: Samenvatting belangrijkste constatering en adviezen *Vmbo herkend* en *T(L) splitsing*

Stichting Platforms VMBO: *VMBO herkend. Structuur van het vmbo in de toekomst, op basis van het veldonderzoek Stichting Platforms VMBO*

De Stichting Platforms VMBO (SPV) heeft in 2009 op verzoek van het ministerie van OCW en het ministerie van LNV onderzoek gedaan naar de mening van docenten en (midden)management in het vmbo over de programmastructuur van het vmbo. Op basis van dit onderzoek heeft SPV het advies *Vmbo herkend* uitgebracht.

De meerderheid van de docenten stelde het erg op prijs dat hun mening werd gevraagd over het vmbo. In het algemeen zijn docenten tevreden en positief over het vmbo, zij geven het vmbo een ruime voldoende. Als sterke punten noemt men onder meer: flexibiliteit en ruimte, de praktijkgerichtheid en de mogelijkheden voor maatwerk/differentiatie. Docenten kennen het vmbo vooral een oriënterende en voorbereidende rol toe. Alleen in de sector techniek kent een deel van de docenten een opleidende functie aan het vmbo toe. Dit wordt in grote lijnen gedeeld door het (midden)management. Ook het (midden)management is overwegend (zeer) tevreden met het programma aanbod van de eigen school.

Wel is een meerderheid van het management de mening toegedaan dat de functie die aan het vmbo wordt toegekend niet (goed) kan worden vervuld met de huidige programma's. Men wenst vooral (nog) meer flexibiliteit en eigen (regionale) inkleuring. Docenten zijn hier positiever over. Aanpassing van de programma's is volgens het merendeel niet nodig om de functie van het vmbo te bereiken. Gevraagd naar eventuele gewenste inhoudelijke veranderingen in het programma aanbod worden met name meer flexibiliteit en ruimte, meer mogelijkheden voor verdieping en tot het bieden van brede en smalle programma's en actualisering van de programma's genoemd.

Op basis van het onderzoek komt SPV tot een aantal conclusies.

Binnen de huidige structuur van leerwegen en sectoren zijn er goede mogelijkheden om het vmbo-onderwijsprogramma te vernieuwen en te actualiseren. Dit is nodig om vmbo-leerlingen op basis van actuele en realistische beroepsbeelden een bewuste studiekeuze te kunnen laten maken. Docenten (en middenmanagement) zijn ook actief bereid actief te werken aan verbetering en vernieuwing van de programma's.

Hierbij is van belang dat, samen met het mbo, een geheel van aansluitende programma's voor leerlingen wordt ontwikkeld. Voor sommige leerlingen is het belangrijk dat dit in een bekende vertrouwde sfeer gebeurt en in een doorlopend traject tot en met niveau 2 van het mbo.

Andere leerlingen willen graag (in een andere setting) op het mbo doorleren. Voor beide groepen leerlingen moeten doorlopende programma's de doorstroom vanuit het vmbo naar mbo te verbeteren. Cruciaal is hierbij ook dat loopbaanoriëntatie en –begeleiding (LOB) meer centraal moet staan en stevig verankerd moeten worden in alle programmaonderdelen in het vmbo.

Om bij fluctuerende en (soms sterk teruglopende) leerlingaantallen in te kunnen (blijven) spelen op de wens om (meer) maatwerk en flexibiliteit in het programma aanbod te bieden, is het mogelijk om het vmbo-onderwijs in programmaclusters te organiseren. Deze clusters bestaan dan uit een kernprogramma en keuzeprogramma's (waarmee de huidige 146 verschillende beroepsgerichte vakken teruggebracht worden tot een beperkter aantal). Een dergelijke indeling doet recht aan de oriënterende en voorbereidende functie van het vmbo en zal tevens de herkenbaarheid en overzichtelijkheid van het vmbo vergroten.

VO-raad: *T(L) splitsing: van vmbo-tl naar havo of mbo*

De VO-raad heeft in 2009 onderzoek gedaan naar de knelpunten in de aansluiting van vmbo-tl met havo en mbo en mogelijke oplossingen daarvoor.

De Vo-raad geeft aan dat het vanwege de dubbelfunctie van de vmbo-tl (doorstroom naar havo en mbo) in de praktijk moeilijk is een goede aansluiting op het vervolgonderwijs te realiseren.

Het belang van een goede aansluiting staat bij vmbo-scholen buiten kijf. In algemene zin wordt dit als een gedeelde verantwoordelijkheid tussen aanleverende en toeleverende school gezien. De aansluiting van vmbo-tl op mbo wordt door betrokkenen als problematischer gezien dan de aansluiting op havo.

Bij de aansluiting tussen vmbo-tl en havo worden als belangrijkste knelpunten genoemd: de vakinhoudelijke/programmatische aansluiting (vooral voor wiskunde, Nederlands en Engels) en de andere wijze van leren (meer zelfstandig) op het havo (goede werkhouding en motivatie zijn cruciaal). Deze knelpunten worden door zowel docenten als leerlingen genoemd.

Bij de aansluiting tussen vmbo-tl en mbo spelen bovenstaande knelpunten ook een rol. Als belangrijkste knelpunt bij de overstap naar het mbo wordt door docenten en leerlingen het magere beroeps- en opleidingsbeeld genoemd.

In het algemeen blijkt dat de samenwerking tussen vmbo- en havoscholen en tussen vmbo- en mbo-instellingen te wensen over laat. Dit terwijl samenwerking de basis is voor het aanpakken en oplossen van knelpunten. Samenwerking met het havo komt veelal makkelijker tot stand dan samenwerking met het mbo, omdat de havo-school vaak deelt mee aan hetzelfde schoolbestuur. Afspraken over voorlichtingsactiviteiten zoals meeloopdagen worden steeds vaker gemaakt, maar afspraken over programmatische of pedagogisch didactische aansluiting komen moeizamer tot stand.

Een intensievere samenwerking van vmbo-tl met havo en mbo is gewenst om de programmatische en pedagogisch-didactische aansluiting te verbeteren en de gezamenlijke verantwoordelijkheid te benadrukken. Alle betrokken partijen geven ook aan hier behoefte aan te hebben. Een middel om dit te bereiken is door het doorstroomrendement tussen de theoretische leerweg en mbo en havo in beeld te brengen. Dit rendement kan benut worden als intake- en terugkoppelingsinstrument van vmbo en vervolgonderwijs op leerlingenniveau. Om de programmatische aansluiting verder te verbeteren is het nodig een kwaliteitslag te maken op de kernvakken wiskunde, Nederlands en Engels.

Tot slot is meer aandacht voor loopbaanoriëntatie en –begeleiding in de theoretische leerweg noodzakelijk om leerlingen in een vroeger stadium van hun opleiding bewuster en gericht te laten kiezen voor een vervolgopleiding. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan een beter beroeps- en opleidingsbeeld van leerlingen, waardoor ze beter zijn voorbereid op hun vervolgonderwijs.